

ZÁKON O MEZINÁRODNÍ JUSTIČNÍ SPOLUPRÁCI VE VĚCECH TRESTNÍCH

č. 104/2013 Sb., ze dne 20. března 2013

ve znění:

zák. č. 77/2015 Sb., zák. č. 86/2015 Sb., zák. č. 55/2017 Sb., zák. č. 57/2017 Sb.,
zák. č. 178/2018 Sb., zák. č. 287/2018 Sb., zák. č. 111/2019 Sb. a zák. č. 315/2019 Sb.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ ÚVODNÍ USTANOVENÍ

§ 1 Předmět úpravy

Tento zákon upravuje postupy justičních, ústředních a jiných orgánů v oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních (dále jen „mezinárodní justiční spolupráce“) a postavení některých subjektů působících v této oblasti a zapracovává příslušné předpisy Evropské unie¹⁾.

---

¹⁾ Rámcové rozhodnutí Rady 2009/948/SVV ze dne 30. listopadu 2009 o předcházení kompetenčním sporům při výkonu pravomoci v trestním řízení a jejich řešení.

Rámcové rozhodnutí Rady 2009/829/SVV ze dne 23. října 2009 o uplatňování zásady vzájemného uznávání na rozhodnutí o opatřeních dohledu jakožto alternativy zajišťovací vazby mezi členskými státy Evropské unie.

Rámcové rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, kterým se mění rámcová rozhodnutí 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a kterým se posilují procesní práva osob a podporuje uplatňování zásady vzájemného uznávání rozhodnutí na rozhodnutí vydaná v soudním jednání, kterého se dotýčná osoba nezúčastnila osobně.

Rozhodnutí Rady 2009/426/SVV ze dne 16. prosince 2008 o posílení Eurojustu a o změně rozhodnutí 2002/187/SVV o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti.

Rámcové rozhodnutí Rady 2008/947/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání na rozsudky a rozhodnutí o probaci za účelem dohledu nad probačními opatřeními a alternativními tresty.

Rámcové rozhodnutí Rady 2008/909/SVV ze dne 27. listopadu 2008 o uplatňování zásady vzájemného uznávání rozsudků v trestních věcech, které ukládají trest odnětí svobody nebo opatření spojená se zbavením osobní svobody, za účelem jejich výkonu v Evropské unii.

Rámcové rozhodnutí Rady 2006/960/SVV ze dne 18. prosince 2006 o zjednodušení výměny operativních a jiných informací mezi donucovacími orgány členských států Evropské unie.

Rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV ze dne 6. října 2006 o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci.

Rámcové rozhodnutí Rady 2005/214/SVV ze dne 24. února 2005 o uplatňování zásady vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut.

Rámcové rozhodnutí Rady 2005/212/SVV ze dne 24. února 2005 o konfiskaci výnosů a majetku z trestné činnosti a nástrojů trestné činnosti.

Rozhodnutí Rady 2005/211/SVV ze dne 24. února 2005 o zavedení některých nových funkcí v Schengenském informačním systému, včetně boje proti terorismu.

Rámcové rozhodnutí Rady 2003/577/SVV ze dne 22. července 2003 o výkonu příkazů k zajištění majetku nebo důkazních prostředků v Evropské unii.

Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkáacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy.

Rámcové rozhodnutí Rady 2002/465/SVV ze dne 13. června 2002 o společných vyšetřovacích týmech.

Rozhodnutí Rady 2002/187/SVV ze dne 28. února 2002 o zřízení Evropské jednotky pro soudní spolupráci (Eurojust) za účelem posílení boje proti závažné trestné činnosti.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/99/EU ze dne 13. prosince 2011 o evropském ochranném příkazu.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV.

K § 1

1. Klíčovým pojmem je „mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních“, tj. součinnost poskytovaná jedním státem druhému státu [pokud jde o spolupráci s entitami, které ČR neuznává za stát, viz výklad k § 2 písm. c) bod 4] při uskutečňování jeho trestní pravomoci (tzv. horizontální spolupráce), jakož i součinnost poskytovaná státem mezinárodnímu trestnímu soudu nebo tribunálu při výkonu jemu svěřené pravomoci (tzv. vertikální spolupráce – viz výklad k § 145). Nahrazuje v předchozí právní úpravě používaný termín „právní styk s cizinou“. Samotný pojem „věci trestních“ v zákoně definován není, zahrnuje však nejen řízení podle tr. řádu, ale rovněž řízení podle zák. o tr. odpovědnosti p. o. a řízení podle z. s. m., ovšem pouze pokud jde o mladistvé (viz výklad k § 3 bod 2).

2. K pojům „justiční orgán“, „ústřední orgán“ viz § 2 písm. a) a b). „Jinými orgány“ jsou zejména

- Policie ČR [§ 8 odst. 4 až 6, § 10 odst. 1 až 4, § 20 odst. 1 a 2, § 25 odst. 2 písm. c), § 29 odst. 1 písm. d), § 36 odst. 1, § 37 odst. 4, § 38, § 44 odst. 4 a 5, § 59 odst. 6, § 60 až 62, § 63 odst. 2 až 4, § 65 odst. 2, § 65a odst. 1, odst. 3, § 65b odst. 1, 5 a 6, § 80 odst. 1, § 83 odst. 1, § 84 odst. 1 písm. c), § 93 odst. 1 a 2, § 96 odst. 3, § 143 odst. 1, 2 a 5, § 144 odst. 1, § 162, § 168 odst. 3, § 193 odst. 6, § 197 odst. 1 písm. c) a odst. 2, § 203 odst. 10, § 204 odst. 1 a 2, § 205 odst. 7, § 208 odst. 3 a 8 a § 220 odst. 1],
- GIBS (§ 59 odst. 6, § 60 a § 61),
- Vězeňská služba [§ 10 odst. 1 a 2, § 29 odst. 1 písm. e), § 69 odst. 2, § 83 odst. 1, § 84 odst. 1 písm. d), § 86 odst. 3, § 131 odst. 1, § 175 odst. 1 a 4, § 176, § 197 odst. 1 písm. d), § 311 odst. 1 a § 319 odst. 1],
- MZV (§ 4 odst. 3 a 4, § 94 odst. 3, § 122 odst. 4 a § 148 odst. 5),
- zastupitelské úřady ČR (§ 44 odst. 5, § 76, § 94 odst. 3, § 121 odst. 2 a § 122 odst. 4) – zastupitelskými úřady se rozumí především velvyslanectví, generální konzuláty a konzuláty ČR v cizině; honorární konzuláty nejsou zastupitelskými úřady v pravém slova smyslu, byť plní některé konzulární funkce, a justiční orgány by s nimi proto měly komunikovat

výhradně prostřednictvím zastupitelského úřadu, do jehož obvodu působnosti předmětný honorární konzulát spadá,

- MF (§ 11a odst. 3, § 11b odst. 2, § 135 odst. 1, § 140 odst. 1, § 272 odst. 2, § 277, § 290 odst. 5 a § 295 odst. 2),
- Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových (§ 11a odst. 5, § 11b odst. 3, § 135 odst. 2, § 140 odst. 2, § 178 odst. 2, § 289 odst. 1, 4 a 5, § 290 odst. 6, § 293 odst. 3 a § 295 odst. 3) a
- správní orgány [§ 17 odst. 3 písm. b) a § 20 odst. 4].

3. „Některými subjekty působícími v této oblasti“ se pak rozumí zejména Eurojust (§ 21 až 33, § 36 odst. 2 až 4, § 209 odst. 3, § 225 odst. 1 a § 396 odst. 2 a 3), Evropská justiční síť (§ 34) a styční soudci a styční státní zástupci (§ 35).

Související ustanovení:

§ 2 – vymezení pojmů, § 3 – vztah k trestnímu řádu a k mezinárodním smlouvám

Související předpisy:

§ 12 odst. 10 tr. řádu

§ 2

Vymezení pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) **justičním orgánem soud, státní zastupitelství anebo evropský pověřený žalobce, evropský žalobce nebo evropský nejvyšší žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce,**
- b) **ústředním orgánem Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „ministerstvo“) a Nejvyšší státní zastupitelství,**
- c) **cizozemským orgánem justiční nebo jiný orgán cizího státu, který je podle mezinárodní smlouvy nebo právního řádu cizího státu příslušný k mezinárodní justiční spolupráci,**
- d) **mezinárodní smlouvou vyhlášená mezinárodní smlouva, k jejíž ratifikaci dal Parlament souhlas a kterou je Česká republika vázána, jakož i mezinárodní smlouva mezi Evropskou unií a jedním nebo více cizími státy vyhlášená v Úředním věstníku Evropské unie, k jejímuž uzavření dal souhlas Evropský parlament a kterou je Česká republika vázána,**
- e) **žádostí o mezinárodní justiční spolupráci i jiný podnět k mezinárodní justiční spolupráci,**
- f) **zárukou vzájemnosti**
  1. **ujištění ministra spravedlnosti, že bude vyhověno obdobné žádosti cizího státu podané za obdobných okolností,**
  2. **ujištění příslušného cizozemského orgánu, že bude vyhověno obdobné žádosti České republiky podané za obdobných okolností, nebo**
  3. **prohlášení ministra spravedlnosti o vzájemnosti ze strany cizího státu.**

K písm. a)

1. Pojem „justiční orgán“ vychází z pojmu *judicial authority* používaného v mezinárodních smlouvách [překlady některých z nich nicméně používají zavádějící obrat „soudní

orgány“, přestože podle kontextu se jimi mají na mysli i státní zastupitelství – je nutno rozlišovat mezi pojmem *judicial authority* v jeho původním, čistě vnitrostátním smyslu, který má ve státech *Common Law*, zejména pak ve Velké Británii, kde se skutečně jedná pouze o soudy, a nikoli též o prokuratury (prokurátory), a zdánlivě tímž pojmem podle mezinárodního práva, který však má obsah širší – na úrovni mezinárodní se již řadu desetiletí (v Evropě přinejmenším od sjednání Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních, tj. od roku 1959) může jednat i o jiné orgány než soudy; které své orgány považuje daný stát za orgány justiční, je oprávněn definovat výhradně tento stát]. „Soudem“ se rozumí obecné soudy všech stupňů, které rozhodují v trestních věcech (§ 12 odst. 3 a 4 tr. řádu), nikoli tedy ÚS a NSS. „Státním zastupitelstvím“ se rozumí státní zastupitelství všech stupňů (§ 12 odst. 5 tr. řádu), a to včetně evropského pověřeného žalobce, evropského žalobce a evropského nejvyššího žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené nařízením Rady (EU) 2017/1939, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce. Ostatní orgány činné v trestním řízení (tj. policejní orgány ve smyslu § 12 odst. 2 tr. řádu), pokud při jejich činnosti vyvstane potřeba využít mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních, se musí obrátit na příslušný justiční orgán, který jediný může o úkon mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních požádat (tj. typicky policejní orgán se obrací na dozorového státního zástupce); tím, samozřejmě, není dotčena jejich operativní spolupráce, která do oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních nespadá (mezinárodní policejní spolupráce). To platí i pro celní orgány a orgány daňové správy, přestože jejich (operativní) spolupráce je upravena zvláštními předpisy a mezinárodními instrumenty. Podnět k vyžádání mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních mohou dát též strany trestního řízení.

K písm. b)

2. Obrat „ústřední orgán“ v z. m. j. s. neznamená „ústřední orgán státní správy“ ve smyslu kompetenčního zákona, nýbrž ústřední orgán pro mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, jak je chápán mezinárodním právem (*Central Authority*). Jménem státu je oprávněn v této oblasti vystupovat a zprostředkovávat komunikaci justičních orgánů ve stycích s orgány cizích států a s mezinárodními organizacemi a institucemi.

3. NSZ je spolu s MSp ústředním orgánem (v závislosti na stadiu trestního řízení, ze kterého žádost o spolupráci vzešla) pro případy právní pomoci v užším smyslu (§ 40 odst. 1 věta třetí a § 48 odst. 1), pro předávání trestního řízení do ciziny (§ 106 odst. 1 věta druhá) a mezinárodním trestním soudům a tribunálům (§ 181 odst. 1) a pro podávání žádostí o průvoz (§ 141 odst. 2). Výlučným ústředním orgánem je NSZ pro přebírání trestního řízení z ciziny (§ 113 odst. 1 věta první) a od mezinárodních trestních soudů a tribunálů (§ 183 odst. 1). NSZ je tedy v těchto případech současně justičním orgánem podle písmene a) i ústředním orgánem podle písmene b). MSp je výlučným ústředním orgánem pro vyžádání z ciziny a vydávání do ciziny (§ 80 odst. 1 věta první a § 88 odst. 1), pro uznávání a výkon cizozemských rozhodnutí v ČR a rozhodnutí soudů ČR v cizině (§ 119 odst. 1 a § 136 odst. 1) a pro povolování průvozu územím ČR (§ 142 odst. 1).

K písm. c)

4. Který orgán je v cizím státu [z. m. j. s. výslovně upravuje pouze spolupráci se státy a s mezinárodními trestními soudy a tribunály; přinejmenším v případě některých trestných činů nicméně může být ČR povinna spolupracovat (ať již v roli státu dožadujícího, nebo v roli státu dožádaného) i s entitami, které neuznává za stát – viz např. rozsudek ESLP ve věci *Güzelyurtlu* a další proti Kypru a Turecku z 29. 1. 2019, č. 36925/07; při případné analogické aplikaci z. m. j. s. na spolupráci s entitami, které ČR neuznává za stát, je nutno dbát

zvýšené opatrnosti s ohledem na zákaz analogie *in malam partem*] příslušný k mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, závisí především na jeho vnitrostátní právní úpravě. Nemusí se jednat pouze o orgány justiční v užším slova smyslu (soudy a státní zastupitelství, resp. orgány veřejné žaloby), ale např. i o ministerstvo vnitra, policejní orgány či celní orgány, pokud v daném cizím státu plní příslušné funkce při vyšetřování a stíhání trestných činů. V případech spolupráce na základě mezinárodní smlouvy bývají příslušné orgány jednotlivých smluvních stran definovány v textu smlouvy jako justiční (jedná se pouze o označení nominální, nikoli z hlediska jejich materiální povahy), resp. v prohlášeních k mnohostranným úmluvám (např. prohlášení podle čl. 24 Evropské úmluvy o vzájemné pomoci ve věcech trestních).

K písm. d)

5. Pokud je mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních upravena mezinárodními smlouvami, jedná se o smlouvy podle čl. 10, resp. čl. 49 písm. a) a e) Ústavy, včetně smluv sjednaných před tzv. euronovelou Ústavy (ústavní zákon č. 395/2001 Sb.), pokud splňují podmínky čl. 10 a čl. 49 Ústavy ve znění po euronovele (účinná od 1. 6. 2002), jakož i mezinárodních smluv, které byly sjednány před rozdělením Československa (a tudíž před platností současné Ústavy), pokud do nich ČR sukcedovala a splňují-li podmínky čl. 10 a čl. 49 Ústavy ve znění po euronovele. K otázce sukcese do mezinárodních smluv viz Vídeňskou úmluvu o sukcesi států ve vztahu ke smlouvám. Sukcese je zpravidla potvrzována v rámci sukcesních jednání, jejichž výsledkem bývá protokol, který je uveřejňován ve Sbírce mezinárodních smluv (do r. 2000 ve Sbírce zákonů, resp. do 2. světové války ve Sbírce zákonů a nařízení; od 1. 1. 2022 pak na základě zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv dojde k nahrazení, resp. opětovnému sloučení obou sbírek). Mezinárodními smlouvami jsou všechny mezinárodní instrumenty, které splňují náležitosti mezinárodních smluv, bez ohledu na jejich označení [může se jednat o dohody, úmluvy, protokoly, dodatkové protokoly, dodatkové úmluvy, charty, statuty atp.; viz čl. 2 odst. 1 písm. a) Vídeňské úmluvy o smluvním právu]. Sjednávání a výklad mezinárodních smluv se řídí pravidly, která jsou shrnuta ve Vídeňské úmluvě o smluvním právu. Svou roli při interpretaci mezinárodní smlouvy hraje rovněž její smysl a podstata, které lze často vyčíst z preambule. Při výkladu mnohostranných mezinárodních smluv je nutno vycházet rovněž z výhrad a prohlášení, které k nim ČR a ostatní smluvní strany učinily. Výhrady a prohlášení ČR lze nalézt ve sdělení MZV (vyhláše federálního MZV), kterým je uvozena mnohostranná mezinárodní smlouva při vyhlášení ve Sbírce mezinárodních smluv (resp. Sbírce zákonů mezi lety 1945 a 2000 či Sbírce zákonů a nařízení v období tzv. první republiky; od účinnosti zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv pak ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv). Výhrady a prohlášení cizích států nejsou v ČR oficiálně publikovány, lze však předpokládat, že pracovní překlad výhrad a prohlášení k nejvýznamnějším mnohostranným úmluvám v oblasti mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních bude i nadále možné nalézt v přílohách k příslušným instrukcím MSp. Informace o mezinárodních smlouvách závazných pro ČR lze získat rovněž dotazem na MZV a justiční orgány též dotazem na MSp, resp. NSZ.

6. Při aplikaci dvoustranných smluv je nezbytné vždy rovněž zvážit, zda předmětná dvoustranná smlouva nebyla derogována některou mnohostrannou smlouvou platnou ve vztazích mezi ČR a cizím státem [mezi mnohostranné smlouvy, které derogují smlouvy dvoustranné, patří např. Evropská úmluva o vydávání (čl. 28 odst. 1) či Evropská úmluva o vzájemné pomoci ve věcech trestních (čl. 26 odst. 1)]. Při aplikaci mnohostranných smluv, které byly doplněny dodatkovými protokoly (např. čtyři dodatkové protokoly k Evropské úmluvě o vydávání či dva dodatkové protokoly k Evropské úmluvě o vzájemné pomoci ve

věcech trestních), lze tyto dodatkové protokoly aplikovat pouze ve vztahu k těm stáťům, které jsou jejich smluvními stranami.

7. Podle čl. 216 a čl. 218 odst. 6 písm. a) Smlouvy o EU ve znění Lisabonské smlouvy jsou mezinárodními smlouvami, které jsou v této oblasti pro ČR závazné, rovněž smlouvy uzavřené EU v tzv. výlučné pravomoci; tyto smlouvy jsou sjednávány a ratifikovány pouze orgány EU a vyhlášovány pouze v Úředním věstníku (např. Dohoda mezi EU a Japonskem o vzájemné právní pomoci v trestních věcech).

K písm. e)

8. O mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních lze požádat např. i zasláním podkladů stanovených mezinárodní smlouvou a odkazem na její příslušné ustanovení, aniž by takový úkon byl formálně označen jako žádost. Stejně tak je jako žádosti nutno chápat i některé úkony prováděné na základě předpisů EU, přestože mají formu rozkazů, příkazů či osvědčení (např. EZR, příkaz k zajištění atp. – viz část pátou). Příkazy ke spolupráci mohou vydávat tzv. *ad hoc* mezinárodní trestní tribunály zřizované Radou bezpečnosti OSN [§ 145 odst. 1 písm. a) bod 2].

K písm. f)

9. Obecný pojem „záruka vzájemnosti“ sjednocuje dvě základní formy „zaručení vzájemnosti“, s nimiž z. m. j. s. pracuje [§ 13 odst. 1 a 2, § 90 odst. 2 a 3, § 91 odst. 1 písm. g), § 110 odst. 1 písm. b), § 120 odst. 1 písm. a), § 135 odst. 1, § 142 odst. 2 písm. i), § 225 odst. 2 písm. c) a § 396 odst. 1], a to ujištění o vzájemnosti (§ 4 odst. 1 až 3 a 5) a prohlášení o vzájemnosti (§ 4 odst. 4).

Judikatura:

K písm. d)

■ Z odůvodnění: Předpokladem toho, aby mezinárodní smlouva byla součástí právního řádu, je i to, že byla ratifikována se souhlasem Parlamentu, resp. některým z předchůdců Parlamentu na území České republiky nebo bývalého Československa. (**nález ÚS z 23. 1. 2008, sp. zn. I. ÚS 520/06, N 18/48 SbNU 195**)

■ Z odůvodnění: Mezinárodní smlouva, která má být součástí právního řádu, musí být tudíž veřejnosti přístupná, což se děje skrze zákonem stanovenou publikaci. Podle čl. 52 odst. 2 Ústavy způsob vyhlášení zákona a mezinárodní smlouvy stanoví zákon. Jde tak o ústavní zmocnění pro vydání zákona č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, který ve svých ustanoveních § 5 až 7 upravuje způsob vyhlášení mezinárodních smluv. Podle § 5 odst. 1 písm. b) zákona o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv se ve Sbírce mezinárodních smluv vyhláší sdělením Ministerstva zahraničních věcí oznámení o výpovědi mezinárodních smluv a o jiných skutečnostech důležitých pro provádění jednotlivých mezinárodních smluv. Zatímco k platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen, u mezinárodní smlouvy ústavodárce tuto povinnost nestanoví, neboť zatímco u zákonů je publikace podmínkou jejich platnosti, u mezinárodních smluv je publikace podmínkou jejich použitelnosti (za určitých podmínek dokonce přednostní aplikovatelnosti před zákonem) v domácím právním prostředí. Stejný režim je třeba uplatňovat i ve vztahu ke všem právním aktům pozměňujícím obsah mezinárodní smlouvy. Požadavek vyhlášení (tj. veřejného zpřístupnění) umožňující, aby mezinárodní smlouva (její změny) byla integrální součástí domácího právního řádu, je třeba považovat v demokratickém právním státě za zcela samozřejmý, a pozitivněprávně je také vtělen do čl. 10 Ústavy. Podle § 7 zákona o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv je dnem vyhlášení mezinárodní smlouvy, oznámení o výpovědi mezinárodní smlouvy a o jiných skutečnostech důležitých pro provádění jednotlivých mezinárodních smluv nebo rozhodnutí mezinárodních orgánů a organizací (§ 5 odst. 1) den rozeslání příslušné částky Sbírky mezinárodních smluv uvedený v jejím záhlaví. [...] S ohledem na ústavní princip předvídatelnosti práva, který vyplývá z principu právního státu [...], je proto třeba trvat na tom, že ústavně konformní interpretace § 5 odst. 1 písm. b) zákona o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv vyžaduje, aby byla publikována

těž sdělení o formálním ukončení sukcesních jednání diplomatickou notou, jakožto jednostranných právních aktů, jimiž dochází jednak ke změně mezinárodněprávních závazků České republiky, a po jejich publikaci i ke změně vnitrostátního právního řádu. Ta pak má za následek i změnu ve vzniku subjektivních oprávnění, resp. právních nároků. Není-li sdělení publikováno v rozporu s principem právního státu a se subprincipy z něj dovoditelnými [...], je třeba z této skutečnosti vyvodit konsekvence v podobě odepření domácích účinků takovému „utajenému“ právnímu aktu. (**nález ÚS z 3. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 420/09, N 131/53 SbNU 647**)

■ Z odůvodnění: K námitce stěžovatelky o nemožnosti aplikace Bernské úmluvy z důvodu nedostatku její ratifikace Parlamentem, za který, tak jak je v čl. 10 Ústavy označen, je dle stěžovatelky třeba považovat pouze Parlament České republiky, je třeba uvést, že její výklad není správný. Ústavní soud dal ve své rozhodovací praxi opakovaně najevo, že v citovaném článku Ústavy je třeba výraz a pojem „Parlament“ (s velkým písmenem P) chápat a interpretovat nejen jako Parlament České republiky, ale i jeho předchůdce na území České republiky či bývalého Československa [srov. nález I. ÚS 250/06 publ. in Sb. n. u. sv. 48 str. 195 (201) a řada dalších, též J. Malenovský, Postavení mezinárodních smluv o lidských právech v českém právu po 1. červnu 2002, Právník, č. 9/2002 s. 924]; opačný výklad by vedl k absurdním důsledkům; režimu čl. 10 Ústavy ve znění účinném od 1. 6. 2002 by při takovém výkladu nepodléhaly např. i některé nejvýznamnější smlouvy o lidských právech (srov. i Sládeček, V.; Mikule, V.; Syllová, J. Ústava České republiky. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 81). (**usnesení ÚS z 15. 3. 2011, sp. zn. IV. ÚS 191/11**)

■ Pro naplnění podmínky čl. 3 odst. 1 písm. c) Úmluvy o předávání odsouzených osob (uverejňena pod č. 553/1992 Sb.) spočívající v požadavku, aby zbytek trestu odnětí svobody, který je třeba ještě vykonat, činil nejméně šest měsíců v případě, kdy cizozemský soud uloží trest odnětí svobody v určitém časovém rozpětí vymezeném minimální a maximální dobou jeho trvání (např. trest odnětí svobody je stanoven od pěti do dvaceti pěti let), je s ohledem na podstatu a smysl této Úmluvy rozhodující maximální výměra uloženého trestu.

Z odůvodnění: Podle názoru Nejvyššího soudu je pro naplnění požadavku obsaženého v čl. 3 odst. 1 písm. c) Úmluvy v případech, kdy cizozemský soud uloží trest v určitém časovém rozpětí vymezeném minimální a maximální dobou jeho trvání, rozhodná jeho maximální doba trvání, tj. v posuzované věci doba dvaceti pěti let. Tento závěr vychází též ze smyslu a podstaty Úmluvy, tj. umožnit odsouzenému výkon trestu v jeho domovském státě, a tak nejlépe zabezpečit jeho resocializaci. (**rozsudek NS z 20. 3. 2000, sp. zn. 11 Tcu 10/2000, R 1/2001**)

Související ustanovení:

§ 4 – záruka vzájemnosti, § 40 odst. 1 – oprávnění k vyžádání právní pomoci, role ústředních orgánů a přímý styk, § 48 odst. 1 – příslušnost k přijetí žádosti o právní pomoc a k jejímu vyřízení, § 80 odst. 1 – působnost ministerstva, § 88 odst. 1 – přijetí žádosti o vydání, § 106 odst. 1 – oprávnění k podání žádosti, role ústředních orgánů a přímý styk, § 113 odst. 1 – rozhodnutí o převzetí trestního řízení, § 119 odst. 1 – ústřední orgán a doručování občanům omezeným na osobní svobodě v cizině, § 136 odst. 1 – předání výkonu rozhodnutí, § 141 odst. 2 – žádost o povolení průvozu osoby přes území třetího státu, § 142 odst. 1 – povolení průvozu přes území ČR, § 181 odst. 1 – předání trestního řízení mezinárodnímu trestnímu soudu nebo tribunálu uvedenému v § 145 odst. 1 písm. a), § 183 odst. 1 – převzetí trestního řízení od mezinárodního trestního soudu nebo tribunálu

Související předpisy:

čl. 10 a čl. 49 Ústavy, – § 12 odst. 2 až 5 tr. řádu, – zákon o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv

§ 3

[Vztah k trestnímu řádu a k mezinárodním smlouvám]

(1) Nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li jím některá otázka upravena, použije se trestní řád.

(2) Podle tohoto zákona se postupuje, nestanoví-li mezinárodní smlouva jinak.

K odst. 1

1. Vzhledem k tomu, že i postupy podle z. m. j. s. jsou trestním řízením (viz § 12 odst. 10 tr. řádu ve znění změnového zákona), zavádí se subsidiární použití tr. řádu, pokud z. m. j. s. určitou otázku neupravuje vůbec, anebo nedostatečně. Z uvedeného rovněž vyplývá nepoužitelnost spr. ř. a s. ř. s. a vyloučení přezkumu postupů podle z. m. j. s. (včetně postupů a rozhodnutí MSp, resp. ministra spravedlnosti) ve správním soudnictví (§ 4 s. ř. s. *a contrario*).

2. Vztah z. m. j. s. a ostatních zákonů, které upravují některé specifické otázky trestního řízení (zejména z. s. m. a zák. o tr. odpovědnosti p. o.), není v z. m. j. s. výslovně upraven (nepočítáme-li odkazy na použitelnost zákona o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a daňového řádu v určitých dílčích otázkách – viz § 11 odst. 4, § 132 odst. 4, § 270 odst. 2). Jde-li o trestní řízení proti právnické osobě, z. m. j. s. se použije přiměřeně (§ 1 odst. 2 a § 42 zák. o tr. odpovědnosti p. o.). Totéž zřejmě platí o použití z. s. m. v rámci postupů podle z. m. j. s., jedná-li se o mladistvého (např. vydání mladistvého do ciziny), byť to není v z. m. j. s., v tr. řádu ani v z. s. m. výslovně obecně uvedeno – výslovně je uvedeno pouze použití z. s. m. při výkonu rozhodnutí jiného členského státu EU směřujícího vůči mladistvému, které bylo uznáno podle hlav IV, VI, VIII a IX části páté z. m. j. s. (§ 88a odst. 6 z. s. m.). Naopak, pokud jde o trestní řízení proti mladistvému vedené v ČR, v jehož rámci je nutno využít mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních, je postup podle z. m. j. s. jedinou možností, jak mezinárodní spolupráce dosáhnout; výslovně je pak v § 88a odst. 1 až 5 z. s. m. upravena použitelnost dílů 2 a 3 hlavy IV, dílu 2 hlavy VI, dílu 2 hlavy VII, dílu 2 hlavy VIII a dílu 2 hlavy IX části páté z. m. j. s. na postup při výkonu některých rozhodnutí vydaných podle z. s. m. v členských státech EU. Pokud se však jedná o osobu mladší 15 let, postupovalo by se při mezinárodní spolupráci zřejmě podle z. m. p. s. (§ 96 z. s. m.; viz Šámal, P., Válková, H., Sotolář, A., Hrušáková, M., Šámalová, M. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže*. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 825 a 826, a Žatecká, E., Hrušáková, M. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 270 a 271).

K odst. 2

3. Oproti předchozí právní úpravě odkazuje § 3 odst. 2 rovněž na mezinárodní smlouvy sjednávané ve výlučné pravomoci EU [§ 2 písm. d)]. Aby konkrétní ustanovení mezinárodní smlouvy mohlo mít aplikační přednost před zákonem, musí se jednat o tzv. samovykonatelné (*self-executing*) ustanovení, tj. ustanovení přímo a dostatečně konkrétně stanovící práva a povinnosti osob. K podmínce vyhlášení mezinárodní smlouvy viz výklad k § 2 písm. d). Zvláštní kategorii tvoří i po tzv. euronovele Ústavy mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, které jsou součástí ústavního pořádku.

4. Zatímco tr. řád je subsidiární vůči z. m. j. s., z. m. j. s. je subsidiární vůči mezinárodním smlouvám. Neupravuje-li tedy mezinárodní smlouva určitou věc vůbec, anebo nedostatečně, postupuje se (v příslušném rozsahu) podle z. m. j. s.

Judikatura:**K odst. 1**

■ Z odůvodnění: Z povahy věci podporované i zněním § 4 soudního řádu správního je rovněž vyloučeno, aby rozhodnutí ministra spravedlnosti v trestním řízení mohlo být předmětem přezkumu správního soudu. (**nález ÚS z 29. I. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 63/06, č. 90/2008 Sb., N 21/48 SbNU 223**)

■ Z odůvodnění: Ústavní soud neshledává žádnou kolizi ustanovení § 308 odst. 5 zákona o mezinárodní justiční spolupráci s ústavním pořádkem. Ostatně sám stěžovatel hovoří o tom, že toto ustanovení je v rozporu se zákonem (nikoli ústavním), resp. s vůlí zákonodárce vyjádřenou v trestním řádu. K tomu Ústavní soud podotýká, že zákon o mezinárodní justiční spolupráci a trestní řád jsou předpisy stejné právní síly, takže neexistuje žádný důvod, proč by zákonodárce nemohl v jednom z nich vyloučit